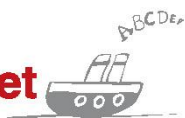




Městská knihovna v Praze **120 let**



Otokar
Březina

Svítání
na západě



PRAHA 2011

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Zpřístupňujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla Svítání na západě tak, jak bylo vydáno nakladatelem Moderní revue v roce 1896 (BŘEZINA, Otokar. *Svítání na západě*. Praha : Moderní revue, 1896. 32 s.).



Text díla (Otokar Březina: Svítání na západě), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

BŘEZINA, Otokar. *Svítání na západě* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z WWW:

<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/59/20/95/svitani_na_zapade.pdf>.



Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyžijte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 18. 08. 2011.

OBSAH:

***	5
Ranní modlitba.....	6
Tys nešla.....	10
Vteřiny.....	12
Proč odvracíš se, o Slabá?	14
Legenda tajemné viny	15
Slyším v duši:	16
Žalm ke cti nejvyššího Jména.....	17
Tajemství bolesti	19
Vladaři snů	21
Předtuchy.....	24
Němé setkání.....	25
O Minulá, když smrti věčný passát.....	26
Mythus duše.....	27
Nálada	30
Podobná noci.....	31
Až sedneš za můj stůl.....	32
Vítězná píseň.....	33
Mé dědictví položil's.....	35
Svítání na západě.....	36
Víno silných.....	37

Ples věčných svítání do soumraků mých zpíval,
v nach růží západních se třásl rosou jitřní.
Den času nového mé slunce rudě stmíval,
však šerem duše mé lil tajnou záři vnitřní.

Most bledých paprsků má píseň zdvihla v pýše
nad hlubin zrcadla, kam obraz hvězd jsi protkal;
mé touhy, kající, šly po něm v rodné výše
a mrtvých předků sen mé snění na něm potkal.

Včel rojem před bouří když myšlénka má vřela
a ticha věčný hlas v ní těžkým echem zmíral,
když radost života mi dvěře uzavřela
a pokyn bolesti je dálkám otevíral,

své stíny žhavý den na cestu noci metal
a z květů jabloní mi leden dýchal v sněhu:
ze zrní vteřin mých sad jiných vůní zkvétal
a šelest rákosí mi pěl o druhém břehu.

V hod věčných vzkříšení tvůj kvas jsem toužil pít,
však žhavých účinků jsem neznal zrání tvého;
teď mdlý a opojen v své krvi slyším hřmítí
let vichrů z vinic tvých, žár léta tajemného.

U zdrojů nafty tvé, jež zapáleny chvějí
se dechem staletí a svítí věčným zořím,
jsem lampu doléval; však plnou číši její
jsem převrh na sebe a v plamenech teď hořím.

Ranní modlitba

Stan černý smrti, jež rozpíná duše na cestě své, aby odpočinula,
jsem svinul dle rozkazu tvého a obrácen k východu světla,
řekl jsem myšlénkám, klečícím na růžových kobercích jitra: Modlete
se!

O Nejvyšší!

Tvůj úsměv mystický zatřásl zemí šlehnutím úrodné mdloby,
nedočkavé hlasy všech vůní zmateně vyvalily se z nížin,
žíznivé klasy prohnuly se s bolestnou rozkoší pod sesutím světla
a zdravé vtáhnutí dechu radostně rozesmálo žijící formy. —
Ale zraky milenců snu se zatměly bázni, vyhýbavé a kleslé
pod jiskřivým pohledem dne, v němž svítí divoká žádost
nezrozeného.

Jako hněvivý zrak dozorce davů a sil přelétl krajiny země,
zachvěl se před ním život, zabouřily dílny všech krví.

Oblaky s drápy ohnivými vyhnal z vod (schoulené v moří zářící
hnízda),

vpadl do stáda opilých vůní a hlas jejich zakřikl hněvem bílého žáru,
ve varu světél rozkypěl barvy, žhavé je nastříkal v duše,
a palčivým popelem okamžiků posypal hlavy litujících.

Hodinami zazvonil všem duším počátek žně o Majiteli rolí a stád!
Všichni viditelní a neviditelní služebníci vyšli na souvratě tvé,
ale rachot tvých vozů, naplněných úrodou, zahřmí jen do snění
básníků.

Tvá bude úroda na polích lásky a v zahradách, kde jaro omdlelo
vůní,

úroda chudých, zmořená suchem v den setí a deštěm v den metání
klasů,

úroda těch, kteří pohledy síly určují hranice majetku svého,
úroda bolesti, s květy, jež hoří všemi barvami duší

a jako příliš vytažené lampy, jež kouří dusnými vůněmi smrti.
Úroda setby, jež čeká pod sněhem času na dobu staletých táni
a královská úroda zrní nezasetého.

I já, jeden z nejhudších, vycházím poslušen na hlas tvého zvonu,
na zděděnou líchu mých mrtvých, kde klekání ztichlá mi hlaholí z
hučení větrů,
a oněmlé hlasy z šepotu stvolů mne sílí povzdechem dávna.

O Věčný! Až žářem se rozpuká země, dej ať sednouti mohu do
tvých stínů!

Až umdlím, přej, aby mé naděje se napily vína šumného budoucí
září!

Až prací zrudnou mi tváře, nech je zlíbatí pohledy mrtvých
a pot mého čela ať ovívají etherné ruce těch, kteří mne milovali!
Dej požehnání mým zrakům, když utkví na bujném obilí šťastných,
a pevnost pohledu mému, když uzří mystické znamení smrti na
květech zahrad a duší!

Hlasu mému dej hudbu lahodnou žencům, jak zvonění o polednách,
a písni mé stříbrné kadence potoků uprostřed polí, v čas žízně!

Dej, aby mé kroky vzbudily z umdlení radostné čekání bratří,
a na můj pozdrav aby vlídně odpověděli pospíchající!

Dej, ať v hněvivých pohledech nepřátel dovedu uctíti záření
tajemství tvého,

a chvílím, které proti mně vyšlou, ať řeknu s úsměvem: Dělníci moji!

A nezasloužím-li, aby má křídla se vznášela silou mého zraku,
ať lítost má vznáší se silou, po níž teskní má slabost!

Dej duši mé odvahu mlčení, když jsi promluvil znameními,
a zahradám mým dosti růží, když nastane doba navíti věnců!

Učiň, ať pravda má podobna jest knize modlitební,

aby každý v ní našel modlitbu svou, i zavržený a umírající!

A odrazí-li se věčné slunce v mém slově, ať v radostnou extasi
zardívá bratry

a květy jejich touhy ať obrací k věčnému ohnisku zraní!

Dej, ať v paprscích úsměvu mého pel z polí mých padá na sousední líchy,

a dech bolesti mé ať sráží se v krystaly léků těm, kteří hledáním onemocněli!

Ticho mé samoty naplň šuměním křídel zbratřených duší,
a okamžiky radosti mé ať vonným deštěm se nad loži beze snů třesou,

jako zpívání harfy k útěše zarmouceného.

Dej, aby mé myšlenky byly jak větry jarní, jež přinášejí rytmus budoucím písním,

a jako vichřice, které nutí k návratu chodce před cestami smrti!

A umírajíce ať podobny jsou těm květům (symbolům setby z jiného světa),

kteří, když vadnou úpalem denním, ještě po jahodách voní.

Unaven prací a láskou a bolestí zlomen ať usednu v kvetoucí meze
a zbytek dne ať ztrávím pohroužen, němý, ve věčnou hudbu tvých světél.

Až večer se nakloní k zemi a zakřiknuté vůně se vrátí,
i já půjdu, pracovník osamělý, k příbytkům kouře stoupajícího.

Pod tvým stromem usednu, jež všemi prostory korunu košatou zdvihá

a v jehož černém, ledovém listí zvoní tichem hvězdy, jak včely všech úlů;

má hrdost, zamlklá za dne, k mojí písni se vrátí,

políbením, jež nekonečnými činí paprsky zraků, na oči mne zlíbá,

a těm, kteří poslechnou, s hlavou pyšně v zad skloněnou zpívati budu.

Zpívati budu tvé dějiny, jež v duších mrtvých národů jásalý zářením dneška,

a v duších živých neznámým jazykem budoucna mluví.

V epickém toku všech barev, v tisících tonů, v bizarních rozkvětech hmoty,

v prostoru smrtelných tiších, v nichž buší kladiva skrytých tvých
dílén,

kde formuješ budoucí slunce pod klenbami načernalými,
až jiskrami z kovadlin tvých do závratných výší tříští se světy!
V lyrismech tušení, v šílenstvích hrůzy, v sinavém třesení září,
škálami vášní, v notách dle klíčů a předznamenání smrti.

I rozpustí se má slova jak sůl v žíravém dešti tvé vláhy
a krystalovati budou v sršení jisker a v praskotu neznámé síly.
Barvami neviditelného vidma mé obrazy se vzejmou, hýřící slávou,
stíny jejich budou položeny oslňujícím zářením pozemských světél,
však jejich světla tvým stínem; a do tvých úběžných bodů
paprsky jejich perspektiv se v ohniska sletí.

I pozdvihne se sen můj s křídly zachycujícími reflexy věčného jitra
a jako gigantský fantom orla zem ponese v žhavých svých spárech,
na dvě strany rozhrne černé oblaky noci a lehne k tvým nohám,
a zrak své pýchy nastaví pokorně proklání pohledu tvého
v syčícím výtrysku krve osleplý září.

Tys nešla

Příliš brzy jsem rozsvítil lampy a do váz natrhal kvítí
a vůněmi, jež v plamenech šlehají krví, své síně jsem nadech':
koberce prostřel jsem, naléval vína, v nichž slunce minulá svítí,
jež před lety usínala v chudých mých vinohradech.

Tys nešla. Hodiny z dálky se smály, má jara v nich jasmíny kvetla,
a dýchala na tvůj neznámý obraz věnčený lilijemi;
čas vadl, růže mé chřadly, vína má hořkla, rudla má světla,
a sny, jež jsem ti naproti vyslal, se vrátily teskný a němy.

Tys nešla. Zaklínal jsem tě magií Vůle, jež prostorem sálá
proudy tajemných spojení a přenáší nejhlubší chvění!
Větrům jsem házel setbu své touhy, aby v duši ti splála
v ohnivé keře a sugescí vůně vedla tvé snění.

S dušemi básníků jsem hovořil o tvé váhavé chůzi;
naděje má s umdleným úsměvem seděla na prahu dveří;
oněmly cesty, bázní se schoulily stromy a v soumraku hrůzy
šlápěje přátelských kroků jak černým sněhem se zaváty šerí.

Tys nešla. Kdo tě potkal a svedl z mých zahrad? Či léká
tě oblak, jenž zhaslými slunci se pozdvih' a nad mým domem se
prostřel?

Či smrt, která zabíjí v křížovatkách mé hosty a čeká,
až sám se přiblížím k oknu, blízko na osudný dostřel?

Je pozdě již. Záclony zdvihám, okna svá bez bázně otvírám výším
a od hvězd zvoní mi píseň započatá před staletími;
neznámý hlas tvůj chladivým nárazem etheru slyším
z té písně věčné se třásti tony přitlumenými.

V noci všech světů padá, kde polibků jásavá bouře se sráží,

jež rozžehá v křížení blesků nesčetné životy příští.
Věř, my se to líbáme tisíci retů, objetím tisíců paží,
ve věčnosti bolestné něhy, jež od věků do věků prýští!

Ve vášnivém tepotu věčného Srdce, jež tisíci údery buší,
v tušení, jež prochází hroby a svítí z budoucích zoří,
v tajemství Zrání, jež v jedné duši slívá tisíce duší
a pohledem letícím věky na tváři zpřízněné hoří.

Vteřiny

Dýcháním věčna rosiš mé květy, když nivy mé práhnou,
jím lípy mé před okny chví se a větvemi zvoní mi sklem;
z moří poslední noci mé noci jak oblaky táhnou
tížené třesením zarudlých hvězd a odvěkým snem.

Mé vteřiny tekou jak prosakující krůpěje teskného mžení
dnem mým do zahrad mé smrti, kde zraje soumraků mystický plod;
šelestí v duši mé jak raněných listů krvavé chvění,
bodají zraky mé reflexem západu v hladinách neznámých vod.

Pozdravy z druhého břehu, jež ke mně vichry tajemství svály!
Sesutí budoucích cest, jež křísí v hlubinách zalkání ech!
Údery tichem, jak znamení v noci, když přítel umírá v dáli
a jeho přízrak se plíží v sírově ozářených snech!

Škytnutí nárazu, z něž prýští zvonění hudebních strojů
nesené rythmy staletých hodin, duše minulých let
šuměním dávného smíchu, hořkostí ulehých bojů,
touhou, jež k zapadlým blankytům lásku mou obrací zpět!

Kapky těkavých olejů, z nichž neznámá vůně se vzdymá!
Otravná dechnutí plynů, stlačených v jiskřící sníh!
Mžiknutí blesku, v němž duše smutek zajetí vnímá
a nervosně chví se před skanutím vlhkosti z klenutí žalářů svých!

Jiskry vychladlé dřív, než mohly v mém krbu se vznítit
a růžové teplo s lichočným výkřikem dechnouti v samotu mou,
vteřiny příští, jež v šero mých nocí budete dráždivě svítit,
v snění mém bolestně doutnat a za dne mi hasnouti tmou!

A nejbodavější ze všech, vteřiny, kterých jsem neměl a čekal
a nejsladší ze všech, vteřiny, které mít budu a nebudu znát:

vteřiny rozkoše, jichž jsem se v umdlené snivosti lekal,
vteřiny hrůzy, jichž jsem se bolestí odvykl bát.

Proč odvracíš se, o Slabá?

Znám chvíle úzkosti, když hladiny duše, zahoustlé zatížením,
dech větru z pohoří Dálek mi svraští nervosním chvěním,
květ slunce v nich roztráští v salvy bolestných jisker a žehů,
a roztřeše obrazy zahrad, jež do hlubin vyrostly z břehů.

Když z kráterů Západů zdvihne se popel a v řeřavém plání
noc uhaslých hvězd a neznámých jiter mi do tváře vhání,
a v příšerném rytmu, jež skanduje předení umírajících rukou,
mých myšlenek ztrhané lety, jak křídla krvavá tlukou

a v závrať mne rozhoupávají nad vlny tvůrčího zmaru,
kam padají světy nenávisti a smutku a světel a tvarů,
dějiny vykrvácených rodů, mlčení zakřiknutých duší,
sny, které dřímou, sny, které září a sny, které tuší,

a všechny, které se nerozsvítily! Hodiny věčné a teskné,
jež neudeřily! Dni, jichž ponuré svítání leskne
se v nocích nestvořených sluncí, až vlající, jednou,
jak svinuté prápory v rukou Nejvyššího se zvednou.

Proč odvracíš se, o Slabá, když blížíš se k rodnému prahu?
Když z výparů dědičných lánů cítíš tajemnou vláhu,
jež pozdvihla z prachu tvé snění? A zrak tvůj, bázliv a schýlen,
proč svírá se v slzách před zardělým reflexem otcovských dílen?

Slyš hučení odvěkých moří pod blankytů ohnivou šíří!
Protéká splavem tisíců duší a vře a jiskří a víří
a šlehá! K pochodu tvému píseň! Od břehů věčna se slívá
a z jejího refrénu pozvání Nejvyššího ti zpívá!

Legenda tajemné viny

Jas hodin mých budoucích ozářil chvíli tu v snech
a všemi svícemi lustrů rozkvetl v dní mých slavnostní sály:
tam prýštěla hudba mých budoucích jar a stajených něh,
rtů, které mne opojí, jiskřil tam smích a mámil tam dech,
a zraky, v nichž čeká mne mlčení rozkoše, s touhou tam plály.

Však marně jsem krácel, kde v závratných rytmech se třás'
zpěv Žití. Stín Někoho, jenž za mnou šel, přede mnou splýval;
šel ze sálu do sálu, kam vkročil, žeh světelný has',
zrcadla temněla, touha se zachvěla a hudby vítězný hlas
jak sražen v nejnižší oktávy úzkosti němě se slíval.

O duše má, odkud on přišel? A kolik staletí snad
mých předků dušemi procházel, než došel až ke mně?
Na kolik svatebních stolů jak ubrus koberec rekvíí klad?
Na kolik růžových úsměvů dechl svůj podzemní chlad?
A v kolika lampách plamenem soli a líhu sesínal temně?

Slyším v duši:

Když slunce zpívalo, tys na svůj nástroj nesáh',
jen pod mým bodnutím krev tryskla tonů tvých;
tvá ruka v křečích jen zahřměla na klávesách,
jak v noci úzkosti na dvěře umdlených.

Klam vonný polibků ti z jarních růží nevál,
jen ptáků jižní tah a ironický let;
když oblak úrodný nad krajinou se sléval,
svou dlaň jsem nastavil a tvůj jsem přikryl květ.

Před zrakem duše tvé jsem utkal závoj žití,
svit záře tajemné jak rosa prýští v něm,
když žízni práhl jsi, tvým snům jen dal jsem pítí,
však jejich žádostí tvé rety spálil jsem.

Když slunce zpívalo, tys na svůj nástroj nesáh',
mé barvy rozložil's jen prismem slzí svých;
tvá ruka v křečích jen zahřměla na klávesách,
jak v noci úzkosti na dvěře umdlených.

A zpupný roj tvých včel, jenž z mého ulét' úle,
ze stromu dutého jsem kouřem vyhnal zpět;
tvé dni jsem uvěznil a suggestí své vůle
tvých písní zahořkl jsem mízu, dech a květ.

Žalm ke cti nejvyššího Jména

Tvé jméno jsem vykřikl, když sen obrazy těžkými v duši mi leh',
jak teskná legenda chrámových oken v uhaslých modliteb dýmy.
Výkřik můj zachvěl se z podsvětí duše, kde otců mých vlní se dech,
a světla tisíce neznámých oltářů proletla soumraky mými.

Zpívám: O Bezejmenný všech mrtvých i budoucích jmen,
jenž carstvími duší staletí šel jsi, zamyšlený a němý,
vzpřímen na hladinách moří, ve zracích nerozsvícený den,
a v pohybu ruky určení uzrávajících sluncí a zemí!

Z království smrti, jimiž jsi prošel, tvůj obraz kráčí mi blíž,
tmou zavřených očí mi svítí, svou nocí v duši mne pálí,
mé mrazení slávou ti hoří. V snění mé naděje sníš
a v srdci mém nesčíslnými echy tvé kroky odráží se z dále.

Zřím tě, jak s úsměvem, jenž v zástupech bytostí omdlením slasti se
chví,
svou pochodeň zdviháš, z níž kape bolest v krůpějích hořící smůly
do křečí tuhnoucích těl! Ty, jehož stínem je tajemství
a jehož síla má jedinou bázeň: svou vlastní mystickou vůli!

Prameny zpívajících hlubin se prýští pod tíží tvých stop
a jako studnice nafty se nítí šlehnutím pohledu tvého!
Žíravá myšlénka tvá rozpouští světy! Jak vápenný hrob
ztravuje mrtvé všech bojišť. V ní dříme nádhera nepoznaného.

Tvé jméno je probuzením všech hudeb, všech větrů, moří a tich,
všech písní, hlasů a smíchů, umdlení, bouří a štkání,
všech narození jediný výkřik, všech agoní jediný vzdych,
vířivé hučení míz, přelití rozkoše v nervech a vzplání,

šum všech polibků, náraz všech krví do tisíců žil,

třesení všech hrůz a napjatých křídel všech smějící se tepot,
pochody davů, orchestr času s tóny zpívajících chvil
a jeho odraz, jenž od hranic světů se vrací, jak ztlumený šepot,

jímž mrtvé hovoří po staletích! Heslo mystických vět,
jež uspává duše v jediný sen a vzbouzí do nesčetných jiter,
z nocí, světel, vůní a jedů v nich křísí zázračný květ,
jenž dýchá vlněním slov a uvadá setměním niter!

Má duše se třese v páře tvého dechu, můj hlas
je přehlušen tvým mlčením, můj úsměv je zrakem tvým spálen,
a na cestách smrti kráčím ti vstříc, kde zářící jas,
jenž prýští z tvých kroků, nocí mou svítí, teskliv a vzdálen.

Tajemství bolesti

Tvůj víchř z žhavých hor, jenž prvních jiter táh',
mým rodem od věků hnal prachu zdvihlý sloup.
V dech dávných spálenišť mne halil v myšlénkách,
a mrtvých mlčení mi složil v duše hloub.
On určil dráhu mou, mých tužeb let a směr,
a chvěním černých vln mi světlo nítíl tmou.
V střed žhavých pavučin, jichž každý poloměr
je k hvězdám napjatý, uvěznil vůli mou.

Tajemství bolesti! Výkřiky soumraků!
Škubnutí Blížení po vláknech etherných!
Potkání ohnivá mystických oblaků,
jež svítí pohledům do dálek nádherných!
Stem blesků slyšel jsem váš reflex v duši hrát,
na křídlech úzkosti let smrti chvěl se v něm,
zpěv žití budoucích, zor příštích vonný pád,
šum lesů tajemství, jenž šeptá vesmírem.

V tvých zářích zsinalých mi v tanci vůní vstal
svět žhavý radosti na březích ztracených,
kde lože růžová sen lásce uchystal
s požárem svatebním ve zracích vznícených.
A preludiemi tvých varhan slyšel jsem
klam písň rozkoše, jak z hlubin žití vřel:
Sen svůj jsem maloval na černém plátně tvém
a na tvých kamenech jsem jeho barvy třel.

Tak kráčím cestou let, tvých větrů jásá smích,
hořkostí ukrytou jím dýchá každý květ.
Do dálek zanáší mi výkřik přátel mých
a z mlhy odvádě mi zdvihá druhý svět.
Den před mým zrakem tlí a taví věci tvar

a roste, příšerný, v dým nezrozených dob;
a v horkém dechu tvém mé krve kypí var,
smrtelně zadýchán do černé páry mdlob.

Mé chvíle třesou se, jak prachu smolný kmit
kol struny vířící, jež tvojí písní lká.
Na stavě neznámém mých zhaslých září svit
tvá ruka v příští šat mé duše, černý, tká.
Přes ohně západů, jak uhlí plamenné,
jež v zracích odráží žár svatých šílenství,
pochmurných myšlenek mých stádo zmatené
tvým bičem žene Pán na pastvy tajemství.

Vladaři snů

Bratři, jichž duše klekají vedle duše mé v svatyních Nepoznaného,
jichž ruce dotýkají se mých, když sypeme zrní na uhlí společné
kaditelnice,
sblížení opojením společné modlitby, již přijali jsme dědictvím věků,
sesláblí zádumčivým vlněním hudby, již chvěje se rytmicky vesmír!

Vy, kteří vracíte se unaveni hrubými výdechy pozemských barev,
přemožení vladaři snů, inspirovaných hvězdami neznámých
konstellací,
vy, jimž krev vyhrnula se z porů ve výších ztrnulých odvěkým
mrazem
a dýchání křečovitě se trhalo v ovzduší, jímž proletují světy!

Vy, kteří jste zsinali omámeni tajemstvím hlubin, kde hasne
pozemské světlo
v kouři plynů stoupajících z utajených plamenů věčného tlení,
a zavěsili žití na pavučinná vlákna myšlenky, v pýše snovaná v lano!
Poutníci, kteří jste navštívili svatá místa, spustošená šílenstvím
davů!

Milenci pološera, jichž zraky uvykly rozeznávatí formy v zatmění
noci!
Vy, jímž zhořkl výpar krve, jenž sládne otrásanými vlnami vášní,
nemocní touhou po objetí duší, jemném jak slití paprsků
zbratřených barev!
Hymnus jste zapěli čistému Políbení!

Hymnus koupaný v reminiscencích kantát k oslavě Nanebevzetí,
ozářený oblak pršících tonů, jež rozplývají se jak sladkost na rtech
milujících,
sníh hvězdných krystalů vůní, padající v rozžhavené záření bílých
linií těla,

jež vítězné od věků pálí dědičným sněním i vaši zachmuřenou žádost.

Duše vaše v lítostech pohlcovaly narážení neviditelných barev prodlouženého vidma,
trpěly ovíváním neznámého chvění a smutkem neslyšeného pláče;
(illuse věcí – řekli o vás – hořela chorobným klamem ve vaší duši,
když smutek nekonečna dýchal ve vašich odmítnutých a zapřených rytmech).

Životem prošli jste od plamenů extasí, tepajících jak nedočkavé třesení křídel,
až k omdlévání duše, když pruty bolesti, žhavé, v páteři provlékají se míchou;
úzkostné tajemství, tušení Porozumění, zpracovalo vaše rysy,
jak idea mistra přehnětenou formu. Leč vašich očí slzy nejpalcivější

uschly ve vaší duši, by nikdo jich neviděl chvíti se v řasách, o Hrdí!
Trpěli jste šílenstvím groteskních vidin, mozek raněný úpalem krásy,
trpěli jste bolestí slova, sesláblého a znechuceného nánosem let,
osleplého jak zrcadla kovu ve vzduchu, do něhož dýchalo množství.

O Vítězi, jichž kořist je posměchem nepřátel a lítostí přátel!
Hynete samotou v ostrovech, o nichž vám zpívaly hvězdy a oceány!
Ponížení vracíte se v domov, k vápenným břehům, jež houbovitě se drolí
nárazem věků, a kde nikdo nevěří vašim zvěstem, syceným vůněmi jihu.

Bledost vašeho procitnutí, jak znamení tajného hříchu vás zradí.
Úsměvy druhů zhasnou před vašimi zraky, v nichž třese se záření dálek!
(Neboť milovaná je tvář, v níž krev prosvítá růžemi usmívání,

ale hrozná, zjeví-li se z druhého žití nocím milenky v hallucinacích.)

Truchlí půjdete zahradami žertujícími s jarem, květy, jichž vůně
vám cizí,
vaše setba tropických nádher vyrůstá bílá a mroucí v severních
sluncích,
studené je dotknutí ženy, lhostejné setkání duší, únava mlhami
padá,
a vaše pýcha, jež povrhla nasycením země, zvrhne se výsměšně v
touhu
ssáti vyschlou šťávu těch hroznů,
které jste rozmačkali, bezděčně, ve svém královském snění.

Předtuchy

Dým předtuch se plazil mou duší ze sražených požárů svát.
Odpověď němou na neznámá slova na rtech cítil jsem tát.
Sinavým deštěm hasil má světla budoucích soumraků pád
a s úzkostným pohledem se ke mně tulily barvy.

Zdlouhavý rytmus věčného choru v duši mi výstražně sáh'.
A slitá echa tisíců kroků, jež zapadly v staletých tmách,
jak odražená z klenutých chodeb mých budoucích dráh,
vyšla mi naproti poselstvím tajemné jednoty snění.

Šílená jasnost mi letěla smysly, druhého zraku sršící proud,
jenž probíhá časem, krvavá zaříznutí mystických pout,
nárazy vesel zakletých loďstev, jež z dalek slyšel jsem plout
k přístavům zavřeným dosud, pod blankyty nerozpjatými.

I tušil jsem bolestnou souvislost věcí, staletých paprsků slet,
jenž vyzařuje se z duší a v duše se odráží zpět
snem příšerným otevřených očí, snem žízně, krve a let,
jenž určil jsi sníti do splnění odvěké kletby.

I modlila se má úzkost a v její slova zněl signál Anděla žní,
jenž v ložnici duší výkřikem agonie do snění zní
zvoleným žencům, již odejít mají, a těm, kteří opodál sní,
zpívá o těžké, nepřetržité práci na věčných nivách.

Němé setkání

Jedenkrát oddech cizího žití zarděl mne blízkostí zpřízněné touhy:
hlas vonný očekáváním, jak modlitba zvonů, večer, před velkými
svátky.

Chladivé poprchávání tonů, jimiž okřívá píseň omdlelá tichem,
a naděje sesláblá nekonečnou chůzí v krajinách zářící mlhy.

Šumění nesmělých kroků, když láska jde dušemi v snění
a vzbouzí uvítání krve illusí úsměvu žádostivého.

Jedenkrát oddech cizího žití zarděl mne blízkostí zpřízněné touhy:
záclony lože se zachvěly, odhrnuty diskretní rukou, a klesly.

Tesknó. Zapadla minulé slunce, slzami zvětšují se hvězdy,
smuteční cypřiše čekají u cest. Nepoznány se míjejí duše,

každá svou rozžatou svítilnu při setkání cloní, nedůvěřivá,
jen dlouhé stíny vzpomínek táhnou se za nimi přes celý obzor.

Kam padnou, tam rostou mystické květy, vyzařující uhaslá světla,
a z jejich listů, rozemnutých, voní mi lítost němého setkání v smrti.

O Minulá, když smrti věčný passát...

Vzduch světlem hořel, v těžkou vůni stlival,
kov její písně v sladké stříbro tál,
a smutek dní, jenž v duši zrcadla se díval,
a před jejím prahem okouzlený stál.

O Minulá! Když smrti věčný passát
ze zátok stínů v modrá města táh',
v tvůj pokoj písněmi a dívčí vůní nassát
do oken leh' a kvílel v mrákotách,

v plyn uhelný se v řasy záslon tiskl
a dechem padal duším do snění,
tvé písně žhavý proud, jak výkřik světla vtryskl
v orchestr tajemného mlčení.

Zas hořel vzduch a v těžkou vůni stlival,
kov zvonů v tvrdých intonacích tál,
a smutek dní, když v duši zrcadla se díval,
u tvého prahu zadumčivý stál.

Mythus duše

Krajinami, jež po staletí kvetly ve zracích mých předků,
šla duše má vlnami nezrozeného snu, s očima zavřenýma a němá.
Za každým jejím krokem valila se černá povodeň noci,
jež vypíjela slunce, smývala barvy, zatápěla bohatství duší,
drtila poslední slova mých otců němým nárazem vln,
a zalévala kořeny nynějších bolestí vláhou uhaslých světél.

Konečně jitro mi vzplálo ohnivým prosvítáním nalité krve,
v oblacích mlh, jež kouřily se nad hřbitovy staletými.
Uhaslé barvy osleplých zraků okřály přede mnou vzkříšené dnem,
dávné požáry sluncí, tolikrát pohřbené v hrobech, mi vzplály,
dálky tolikrát svinuté smrtí rozložily přede mnou jiskřící obzor
jásající illusemi tvarů a staletími naskládaných vůní.

Otevřel jsem knihu obrazů mrtvého snění,
jež vypadla kovově těžká z vychladlých rukou na prsa mých předků
(dědictví nejstarších věků, dobyté vítězstvím prohýřené krve,
palimpsesty, kde vesmírem dneška prosvítá vesmír prvního slunce).
Oddech času jsem cítil, když jsem obracel její zavřené listy,
staleté kraje přede mnou táhly, pokryté zhaslými pohledy mrtvých,
jež svítily mi z nich tajemstvím nálad:
odkvetlé touhy v záhonech růží, dávné lásky ve stínech lesů,
extase barbarských modliteb zpívaných na ohnivá themata bouří.
Oněmlá slova vzkřikla mi na rtech, pohřbené bolesti v těle,
žízň tolikrát napojené smrtí v mé žízni
i žádost objetí, jež rudě doutná mi v krvi, vznícená z jisker prvního
procitnutí.

Hřmělo nade mnou z blesků, které šlehly ve vzduchu před staletími,
a hořké soli smutků, jimiž od věků tekł můj pramen, v mé studni se
rozpustily.
Z písčitých půd rostla má rýže, z řečiště staletých vod,

jež vypařené mlží mi den a teskní mi přívětivé žehnání slunce.
Na stožáry lodí mých snů sedala píseň, pták mystický umdlený
letem,
jenž z krajů opadávajícího listí táhne pod blankyty věčného zraní.

Ale únava věků nalila tíži v můj pohyb a v rytmech sesláblých
kroků
slyšel jsem dunění noci, jež věčná padala za mnou.
Zhořkly mi vůně rozkvetlých dalek, jež dávaly mým otcům
zapomenouti.
Zraků jsem nenašel zavhlých láskou, z nichž svítil by mi příbuzný
život
a žářem ze setkání pohledů zanítil v hymnický požár mou duši,
v zapomenutých stepích, kde marně stlívají výdechy odvěké vášně.

—

Unaven zvykl jsem konečně zpívání noci a miluji západ.

Miluji západ, když zdvihá se na návrších strážnými signály ohňů
a za vířících hudeb slavného ticha ohlašuje vítězné vtrhnutí
Nepoznaného,
jež sněním poráží silné, ve mdlobách milenců tajemstvím života
zpívá,
jako soucitný dotek klade se na čela teskných
a nemocným počítá údery tepen.

Ať rostou černé vegetace stínů z kořenů stromů, zalitých krví!
Ať plazí se narudlou zemí, tenata černá mých kroků!
Ať opínavým žiznivým býlím vyssávají poslední mízu mých květů,
jichž barvy jsou osleplým odleskem cizích nádher!

Ať rozklenou se nade mnou stmělé výše, kde dýchají tajemství
smrti,
jak spící netopýři zavěšení na zářivých skobách hvězd!

(Jsou unaveni lovem minulým i budoucím a oslepnou přítokem
Rána.)

A zastaví-li se duše má na dlouhé pouti mých otců staletími,
až v černém zrcadle zmaru uvidím tvář svou změněnou formami
nového žití,
pozdravem zulíbám stíny a píseň zazpívám živým,
i poutníkům budoucím, kteří odváží se trhati kvítí v údolí smrti,
a utrpením čisti v mystické Myšlénce, jež zraje pro nás rozkvětem
tvarů,
a od věků dumá o plemenu silném, jehož krev bude sršeti jiskry,
dmychaná nejvyšší vůlí,
o vinařích, jež zapálí síru v sudech, kde se zkazila staletá vína, sílící
slabé,
a naházejí před sebou ohně do nahustlých plynů, otrávených potem,
aby vyčistily dálky a vzkřísili vůně ve vzduchu,
jež budou dýchatí zástupy příští.

Nálada

Šum žárem umdlený na větve tíhou naleh'
a visel bez hnutí, co v teskných intervalech
les dýchal přitisklý a potu hořký přívál
z rozprysklých zelení mu hrubou vůní splýval.
Šla bledá únava pod stromy nehybnými,
po bok mi usedla, v tvář dechla tušeními,
stesek věčné otázky mi v zraky ponořila
a řečí mrtvých slov s mou duší hovořila.
Květ slunce přezrálý do bílých žárů svadal,
v šer haluzí se třás' a modrým listím padal
v tich apatických němé vysílení, v mechu
se rozdoutnal, a lázní tajemného dechu
mne mdlobou kolébal, jak pod vlnami
krev z otevřených žil by tiše řinula mi.

Podobná noci...

Zas dávná bolest v záření zraků mých mrazivou mlhou se vssála,
a řeřavé vydechování barev mi srážela v bělavé kotouče chmur.
Touha má, dušená, v třesení chorobném dotknout se bála
myšlenek rozžhavených klaviatur.

Šat soumraku duši mou oblékal, z doutnavých, palčivých paprsků
snován,
a ticho do nejhlubších, hrobových poloh sjíždělo klesáním škál.
Den odcházel, zarmoucen, útrpným pokynem hodin pozdravován,
jak od lože mrtvého ode mne v zádumčivou svou dál.

Jen bolest mi dýchala hlubokým dechem, jenž Vzkříšení zpívá,
nepodrobená času, vítězná nepřítelkyně snu,
podobná noci, jež jediným pohledem do všech oken se dívá,
a všem pohledům otvírá jediné okno k věčnému dnu.

Jen bolest mi dýchala hlubokým dechem, v němž utajen leží
výkřik mé matky, jak v první mou hodinu chudou síní se táh,
i poslední výkřik, příšerně jásavý, jenž v hlubinách duše mé střeží
tohoto snění slzami vlhnoucí práh.

Až sedneš za můj stůl...

V těch krajích duše mé, kde neplá světlo denní,
zas dávným šelestem se blíží doba žní;
mé zrní ztracené tam zavál vítr snění
a v klasech mlékem zrá mu záře měsíční.

Vod věčných oddechem zas večer tíží prossát,
dech země závratný mi stoupá osením;
v šum větrů zámořských, v klekání mrtvých osad,
pád rosy hřbitovní mi zvoní umdlením.

Jdu, teskný, duší svou, kde setba noci zraje,
bezdětný hospodář po zkvetlých mezích, sám,
a v hudbě tušení, jež siným světlem hraje,
na noci budoucí své lásky vzpomínám.

Až sedneš za můj stůl, čekaná, Nepozvaná,
se zraky tajemství, se slovy němými,
s bohatstvím neznámým, milostná, obávaná,
s dotknutím ledovým, s polibky věčnými,

v náš nápoj šumivý var času bude vřítí,
vír hlasů, barev tíž, sen plný snů a dní,
a chléb až rozlomíš z mé hořké setby žití,
žeň poznáš klasů mých, chuť záře měsíční.

Vítězná píseň

Vysvětli, duše má, extatickou slávu té písni němých, nejvyšších oktáv,
když bolest železným klíčem napjala struny tvé v poslední,
nejhlubší závit,
dle základního tonu tajemného ladění, v němž vesmírem zvoní
hymna Nepoznaného! — —

Opojení nás vedlo v nejnižší rozlohy snění se svahů denního světla
a mlhy nám stoupaly vstříc ze zdrojů, jimiž omamovaly se věky
a karavany nesčíslných duší. Černé slunce smrti tam plálo
a házelo paprsky podmíněné jinými zákony chvění.

Na květy naší lásky a touhy se přissálo zsinanou žízni,
pilo z nich růžové dechnutí jiter, zardělých svatebním procitnutím;
ledovým ohněm je ztrávil, až barvy z nich kouřily špinavým
dýmem
a v slzách tekla z nich vyhnaná vůně a rozkoš pozemských zraků.

Dráhy našeho letu, jenž vířil královstvími sluncí, v uzly zaklesla tíže,
síť mystická, jak motýly chytající světy a lovcí k Středu.
Uhaslé rytmy staletých pochodů táhly po výkřících, oněmlých věky!
Mrtvé vichřice vyvrácených uhelných lesů slova nám trhaly u rtů!

Bohatství nesčetných pozemských zraků padala spálená v hlubiny
dálků,
jež v žití dělily duše a naplnily nám okamžiky příští tisíciletími.
Cítili jsme blízkost bratrského množství, objetí nesčíslných dechů,
polibky beze rtů, které jsme vraceli silnými polibky omdlívání.

Avšak hustá krev země nám polarisovala v zracích záření smrti
a radostná odpověď naše sípěla, nemá, výkřikem stisknuté hrůzy,
onou hlubokou řečí, již život odpovídá Neznámému,

(než přijde chvíle přijmouti nový pořádek věcí). — — Má duše!

Je teskná tvá vítězná píseň, transponovaná do oktáv pozemských tonů!

Šťasten, kdo jí neslyší zníti dříve, než Zemdlením nabude síly!

Však kdo ji uslyší jednou, zvoní mu příšerně ze sladkého přiznání lásky,

zvoní mu z tlukotu srdce k srdci přižehnutého.

Z šepotu rozestýlaného lože, z tepotu křídel zpívajícího jara,

ze chvění obracených listů v knize básníka milovaného,

i z lepkavého šelestu malířského štětce na plátně, kde září kouřící do tmy

umění maluje prchavé symboly Snění tahy fosforovými.

Mé dědictví položil's...

Má slova nejlahodnější mi zemřela v bolestném mlčení,
mé pohledy nejvýmluvnější uhasly bez odpovědí:
když mrtvá slova mne probudí výčitkou ze snění,
mrtvé pohledy z bezesných nocí mi do duše hledí.

Úsměvy, jež v tvářích mi zkvety, v cizích duších mi uvadly,
a které v cizích tvářích mi svadly, v duši mne rozkvetlé bolí.
Krůpěje, jež z naříznutých větví rozkoše na rty mi nepadly,
v snění na rtech mi roztály, jak sestýdlé v krystaly solí.

Na cestách mých kroků ležely stíny z oblaků staletí,
na cestách mých zraků obrazy vzdušné, odražené z nekonečna;
na cestách mé touhy tmělo se mystických blankytů rozpjetí,
na cestách mé duše teskno a dvojsmyslné mlčení věčna.

Mé dědictví položil's v krajinu snění a tušení,
mé růže jsi vytrhal a přesadil do jejich zázračných sadů;
jejich vůně mne omdlívá v extasích modlitby a umění,
a nádhera jejich barev hoří mi ze Západů.

Svítání na západě

Je květen stínů. Polední parna dávno už za sebou máme.
Sen opilý krví umdlel a čistšími tony hraje.
Hořící trámový vězení našeho s praskotem ohně se láme,
a u cesty nezralé ovoce naše reflexem západu zraje.

Nežel, má duše, že dojdem až v noci k tvému rodnému městu
a zahrad jeho že neužijeme pak v soumracích, po klekání:
naše vlastní uhaslé dni nám paprsky postelou cestu
a jásotem po leta vyslaných nadějí budeme uvítáni.

Den září zatmívá dálky – noc temnem zapaluje výše.
Průlomem zřícených krovů se nad námi otvírá nebe. –
A v symfonii bratrských hlasů, jež vonným přívalem dýše
od světa k světu, jak písně lodí plujících vedle sebe,

v rozkoši puštěného světla, v dotycích neznámých slovu,
pod stíny, jež na pozemskou myšlenku vrhl jsi tajemstvími,
jak v úzkosti dechnutý signál, rdoušený stěnami kovu,
sen zemský k tvé slavnosti se rozleje vlnami jásavými.

O Věčný! Ať tušení naše jsou sladká těm, kteří v bolestech tonou.
Pějeme hymnu ze slov, jež značí smrt ve všech jazycích země.
Neboť nám, kteří věříme, je den tvůj dobou zrání, zahořkle vonnou,
praskající v bolestných klasech a večerem chlazenou jemně.

Víno silných

Bratří, z ruky do ruky podávejme víno silných v mé číši;
věky ho chránily na vinicích před mrazem, jak dýmy ohňů v čas
noční.

Vinaři jeho byli Smutek a Samota.

Než se nadáme, uslyšíme, jak vedle nás rytmicky dýchá mystická
píseň

a na rtech ucítíme číš svoji teplou od jejich etherných retů.

Tajemný proud zavře se kruhem kol našeho stolu,
vymkne nás ze zákonů země a život a smrt bude našemu snění
odpovídati.

Uslyšíme šumění neviditelných řek, jež protékají staletími,
uvidíme oblak Věčného, skloněný k vodám, svítiti z hlubin jak
slunce.

Opojení učiní duši naši světlou, jak duši budoucích lidí,
a otráveni snem zemřeme před svou smrtí a po smrti budeme žítí.

Poslušni budeme čísti v tvé knize, o Věčný, a k obrazům jejím
určíme slova.

V čarovném kruhu, velkém jak obzor, se zavřeme úzkostem noci.
Příval tvůj uhasí stavení naše, hořící ze čtyř stran plameny bolesti,
a kvasem tvým pokyne nám těsto nového chleba.

Lampy naše budou prameny oleje, jenž bude svítiti, nehnut,
uprostřed větrů.

Zahradami budou nám hroby a smrt svou budeme se zpěvem
kolébatí.

Hovořiti budeme mlčením a políbením bude neviditelné setkání
touhy.

Odповědí naší bude zazáření zraků při objetí myšlének v dálce.
V paprscích upřeného pohledu našeho stane se průhledným
neprůhledné.

Nepůjdeme mlhami slzí z krajiny snů do země žití, neb obé splyne,

a slzy, jak rosa na osení věků, vypitá sluncem, zdvihnou se nad námi v purpurech ranních.

Okna naše ukáží nám barvy umyté nebeskou bouří
a jed ve šťávách květů shoří za uzdravujících vůní.
Stíny složí se nám jak péra v křídlech, posetá hvězdami, smějí se dálkám.

Sny, jež tisíciletí spaly, neznámy duším, vzbudíme pod přikrytím barev a tvarů,
i vstanou z ledovců točen, z pralesů moří, z tajemných dílen hmoty
a spustí se z neviditelných konstelací.

Hleděti budeme řadou dní budoucích, jak řadou skleněných dvéří
za sebou ležících síní,
jimiž nám naproti přichází slunce, věnčené zelení zahrad.
Jako nebesa vonného lože milenců zatmí se nad námi noci.
Minulost ztratí se v dálce, jak kouř továren města, z něhož jsme vyjeli dávno.
Myšlenky naše budou mítí šíří prostorů, naplněných etherem, jimž dýchají světy. — —

Unaveni světem, ruku podáme Přítelkyni, aby nás odvedla odsud
a smrt naše bude jak smrt očištěných lidí. Podobná chůzi
z pokojů přesycených vůněmi do chrámu na neděli květnou.
Podobná vstoupení na loď za vlání praporů a v orchestrech hudeb.
Podobná odchodu vojska do dobytých zemí, jemuž házejí kytice z oken.
Podobná radostné odpovědi chóru po slovech kněze, zamlžených tajemstvím.
Podobná políbení, které potrvá déle než systémy světů,
podobná výkřiku všech písní, skrytých ve všech minulých i
budoucích duších a světech,
a smíšení všech minulých i budoucích dní a nocí v jediný den, v němž nebude noci.

Bratří, z ruky do ruky podávejme víno silných v své číši:
hvězdy, které naň přšely v květu, ať nahází do našich zraků.
Trest slabých bude, že zapomenou své jméno při procitnutí
a odměna silných, že v zářící tmě vzpomenou na ostrovy zajetí
svého.

Otokar Březina
Svítání na západě

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 18. 08. 2011